

Vabariigi Valitsuse 19. augusti 2020. a korralduse nr 282 „COVID-19 haiguse leviku tõkestamiseks vajalikud liikumisvabaduse ning avalike koosolekute pidamise ja avalike ürituste korraldamise piirangud“ muutmise seletuskiri

1. Sissejuhatus

Vabariigi Valitsus kehtestas 12. märtsi 2020. a korraldusega nr 76 Eestis eriolukorra. Eriolukorra lahendamiseks kehtestasid Vabariigi Valitsus ja eriolukorra juht eriolukorra meetmed, mille eesmärk oli tõkestada COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 epideemilist levikut. Vabariigi Valitsuse kehtestatud eriolukord lõppes 17. mail 2020. a.

Eriolukorra lõppedes kehtestas Vabariigi Valitsus liikumisvabaduse ning avalike koosolekute pidamise ja avalike ürituste korraldamise piirangud, mille eesmärk on ennetada ja tõkestada COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 levikut.

2. Korralduse sisu

Käesoleva Vabariigi Valitsuse korraldusega muudetakse Vabariigi Valitsuse 19. augusti 2020. a korraldust nr 282 „COVID-19 haiguse leviku tõkestamiseks vajalikud liikumisvabaduse ning avalike koosolekute pidamise ja avalike ürituste korraldamise piirangud“ (edaspidi *korraldus nr 282*). Korraldus kehtestatakse nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse (edaspidi *NETS*) § 28 lõike 6 alusel, arvestades sama paragrahvi lõike 5 punkti 3 ning lõiget 8.

Eesti Vabariigi põhiseaduse § 34 kohaselt on igaühel, kes viibib seaduslikult Eestis, õigus vabalt liikuda ja elukohta valida. Õigust vabalt liikuda võib seaduses sätestatud juhtudel ja korras piirata teiste inimeste õiguste ja vabaduste kaitseks, riigikaitse huvides, loodusõnnetuse ja katastroofi korral, nakkushaiguse leviku tõkestamiseks, looduskeskkonna kaitseks, alaealise või vaimuhaige järelevalvetuse ärahoidmiseks ja kriminaalasja menetluse tagamiseks.

Piiriületuse järgse eneseisolatsiooni kohaldamise piirmäära muudatus

Kehtiva korralduse punkti 4 alapunkti 6 kohaselt on riiki sisenemise järgest eneseisolatsioonikohustusest vabastatud isikud, kes on viimase 14 päeva jooksul viibinud Euroopa Liidu või Schengeni konventsiooni liikmesriigis, Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigis või Andorra Vürstiriigis, Monaco Vürstiriigis, San Marino Vabariigis ja Vatikani Linnriigis (Püha Tool), juhul kui nimetatud riigi viimase 14 päeva kumulatiivne COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 positiivsete testide arv 100 000 elaniku kohta (edaspidi *nakatumisnäitaja*) on võrdne 16-ga või väiksem sellest või jääb vahemikku 16 kuni 17,6 ning ei ole suurenenud kahe järjestikuse 7-päevase perioodi jooksul. Käesoleva korraldusega muudetakse vastav piirmäär 25-ks. See tähendab, et kui nimetatud riikides on vastav näitaja võrdne 25-ga või väiksem sellest, siis ei ole riiki saabujatel eneseisolatsioonikohustust. Eneseisolatsioonikohustust ei ole ka siis, kui vastav nakatumisnäitaja on suurem kui 25, kuid väiksem või kuni 10% võrra suurem kui Eesti vastav näitaja või võrdne sellega, kuid mitte suurem kui 50. Eneseisolatsioonikohustuse piirmäära üldise tõstmisega muudetakse ka Läti Vabariigist, Leedu Vabariigist ning Soome Vabariigist põhjendatud erijuhtudel Eesti Vabariiki saabumisel eneseisolatsiooni kohutuse rakendumise piirmäära. Vastava muudatusega tagatakse, et säiliks varem kehtinud põhimõte, et kui nimetatud riikidest saabuva isiku Eesti Vabariiki sisenemise eesmärk on töötamine, õppimine, tervishoiuteenuse saamine, perekondlikud sündmused või transiit, ei rakendu isikule 14-päevane eneseisolatsioonikohustus.

Valga-Valka erisus

Vabariigi Valitsuse 16. mai 2020. a korraldus nr 169 „Riigipiiri ületamise ajutine piiramine COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 uue puhangu ennetamiseks“ ning Vabariigi Valitsuse 19. augusti 2020. a korraldus nr 282 „COVID-19 haiguse leviku tõkestamiseks vajalikud liikumisvabaduse ning avalike koosolekute pidamise ja avalike ürituste korraldamise piirangud“ sätestavad tingimused Eesti riigipiiri ületamiseks ja liikumisvabaduse piirangud COVID-19 haiguse kontekstis, sealhulgas erandid liikumisvabaduse piirangute rakendamisel.

Selleks, et tagada Valga ja Valka elanikele, kes ületavad Eesti Vabariigi ja Läti Vabariigi vahelist riigipiiri tavapärase elukorralduse raames, täiendatakse korraldust erandiga üldisest eneseisolatsiooninõudest, sh eneseisolatsiooninõudest, mida rakendatakse üldiselt Läti Vabariigist Eesti Vabariiki saabuvatele isikutele. Erand kehtib vaid haiguse tunnusteta, Valga või Valka omavalitsuste haldusterritooriumidel elavate ning vastavatest haldusterritooriumide piirest mitte lahkuvate isikute kohta. Muudatuse eesmärk on minimeerida viiruse levikuga seotud võimalikke majanduskahjusid ja võimaldada võimalikult suurel määral isikutele tavapärasel elukorraldust.

Korralduse punkti 1 alapunktis 1 tehtava muudatusega kehtestatakse riiki sisenemise järel eneseisolatsioonikohutuse uuendatud piirmäärad Euroopa Liidu või Schengeni konventsiooni liikmesriigist, Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigist või Andorra Vürstiriigist, Monaco Vürstiriigist, San Marino Vabariigist ja Vatikani Linnriigist (Püha Tool) Eestisse saabujatele. Korraldusega muudetakse eneseisolatsiooni kohutuse piirmäär 25-ks, mis tähendab, et kui nimetatud riikides on vastav näitaja võrdne 25-ga või väiksem sellest, siis ei ole riiki saabujatel eneseisolatsioonikohustust.

Kooskõlas ja tuginedes Euroopa Liidu Nõukogu soovitudele, muudetakse seni kehtivat reeglit, mille kohaselt on Euroopa Liidu või Schengeni konventsiooni liikmesriigist, Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigist või Andorra Vürstiriigist, Monaco Vürstiriigist, San Marino Vabariigist ja Vatikani Linnriigist (Püha Tool) saabuvad isikud vabastatud eneseisolatsioonikohustusest pärast riigipiiri ületamist, kui nimetatud riikide nakatumisnäitaja on väiksem või võrdne 16-ga. Korraldusega muudetakse vastav näitaja 25-ks. Kuigi viiruse levik Euroopa Liidus on tõusutrendis (9. oktoobri 2020. a seisuga oli Euroopa Liidu keskmine haigestumismäär 121,8 juhtumit 100 000 inimese kohta), leiavad muu hulgas Terviseamet ning Vabariigi Valitsust nõustav teadusnõukoda, et isolatsioonikohuse piirmäära tõstmine on epidemioloogiliselt põhjendatud. Sotsiaalministeeriumi hinnangul on olukorras, kus nakatumisnäitaja on 50, Eestil piisav võimekus tegeleda nakatunute ja nende lähikontaktsete väljaselgitamisega. Samuti on Eesti tervishoiusüsteem võimeline haigetega toime tulema, kuna haigestumine kulgeb suhteliselt kerges vormis ja hospitaliseerimist vajavad vähesed inimesed.

Sellest tulenevalt kehtestatakse reegel, mille kohaselt ei ole eneseisolatsioonikohustust isikutel, kes saabuvad Euroopa Liidu või Schengeni konventsiooni liikmesriigist, Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigist või Andorra Vürstiriigist, Monaco Vürstiriigist, San Marino Vabariigist ja Vatikani Linnriigist (Püha Tool), kui nende riikide nakatumisnäitaja on suurem kui 25, kuid väiksem või kuni 10% võrra suurem kui Eesti sama perioodi nakatumisnäitajaga või võrdne sellega, kuid mitte suurem kui 50. Viimasega tagatakse olukord, et riikidest, mille nakatumisnäitajad on väiksemad kui Eestil, kuid ületavad isolatsioonikohustuse piiriks määratud 25 nakatunut 100 000 kohta viimase 14 päeva jooksul, saabunud isikutele ei laiene

kohustus piiriületuse järgseks eneseisolatsiooniks. Täiendav 10-protsendiline varu on vajalik selleks, et välistada riikide näitajate nädalasisestest kõikumistest tingitud ümberarvestamist.

Ka ettenähtud erandi rakendamise järel võetakse riikides viiruse leviku tõkestamiseks asjakohaseid meetmeid, sealhulgas laialdane testimine, haigete isoleerimine jne.

Korralduse punkti 1 alapunktiga 2 tunnistatakse kehtetuks kehtiva korralduse punkt 4¹, kuna sättes sisalduv regulatsioon kaetakse korralduse muutmisel korralduse punkti 4 alapunktiga 6.

Korralduse punkti 1 alapunktiga 3 tehtav muudatus on seotud eelnõu punkti 1 alapunktis 1 tehtava muudatustega. Oluline on säilitada senine põhimõte, et Balti riikide ja Soome vahel on ilma eneseisolatsioonikohustuseta liikumine võimalik rohkematel juhtudel kui teiste Euroopa Liikude ja Schengeni konventsiooni riikide vahel. Eelnõu punkti 1 alapunktiga 1 muudetakse nimetatud riikidest saabumise korral eneseisolatsioonikohutuse rakendamise piirmäära ning isolatsioonikohutust ei rakendata juhul, kui nende riikide nakatumisnäitaja on suurem kui 25 kuid väiksem või kuni 10% võrra suurem kui Eesti Vabariigi viimase 14 päeva nakatumisnäitaja või võrdne sellega, kuid mitte suurem kui 50. Balti riikide ja Soome Vabariigi vahel liikumise korral on ilma isolatsioonikohustuseta liikumiseks vastavaks nakatumisnäitajaks 50, kui riiki sisenetakse korralduses toodud viiel eesmärgil.

Arvestades tihedaid igapäevaseid suhteid ning ühtset majandusruumi naaberriikidega, tagatakse ettenähtud erandiga endiselt selliste inimeste piiriülene liikumine, kellel puuduvad haigussümptomid ja teadaolev kokkupuude nakkushaigega, ning võimaldatakse põhjendatud juhtudel erandeid kohustusest pärast riigipiiri ületamist 14 päeva oma elukohas või püsivas viibimiskohas viibida. Majanduse toimimiseks ja inimestele maksimaalselt tavapärase elukorralduse võimaldamiseks viiruse leviku keskkonnas on vajalik, et inimestel säiliks võimalus minimaalsete mõistlike takistustega üle piiri tööl käia, osaleda õppetöös, saada tervishoiuteenust, täita perekondlike kohustusi ja läbida riiki transiidi korras olukorras, kus koroonaviirusega nakatumise näitajad suurenevad kogu regioonis. Ka ettenähtud erandi rakendamise järel rakendatakse viiruse leviku tõkestamiseks riikides asjakohaseid meetmeid, sh laialdane testimine, haigete isoleerimine jne. Oluline on, et inimesed rakendaksid sel juhul tavapäraseid ettevaatusabinõusid nagu kätehügieen, füüsilise distantsi hoidmine ja vajaduse korral näomaski kasutamine.

Eesti rakendab erandeid vastastikusel kokkuleppel oma lähinaabrite Soome, Läti ja Leeduga.

Balti riike ning Soome Vabariiki hõlmava erandi jätkuv rakendamine on põhjendatud, et lihtsustada piiriülest liikumist ühtses majandusruumis, mh piiriülest töötamist, õppimist, perekondlike põhjustega seotud liikumist, transiiti.

Muudatuse järel on Eesti Vabariiki võimalik eneseisolatsioonikohustuseta siseneda eelnimetatud riikidest ka olukorras, kus riikide nakatumisnäitajad on suuremad kui 50, järgmistel eesmärkidel:

1) töötamine, sealhulgas tööalased lähetused. Samuti mõistetakse punkti all isikuid, kes on elukutselised sportlased, näitlejad, lauljad jne ning kes tulevad Eesti Vabariiki tööga seotud ülesannet täitma. Töötamiseks loetakse töö tegemist nii Eesti Vabariigis asuva Eesti asutuse või ettevõtte heaks kui ka välisriigi asutuse või ettevõtte heaks. Eesti Vabariiki saabujal peab olema saabumise eesmärgi tõendamiseks tööandja korraldus, et ta peab tööülesannete täitmiseks Eesti Vabariiki sisenema. Samuti loetakse tõendamiseks piisavaks Eesti Vabariigis oleva tööpartneri

kutset või mõnda muud dokumenti, mis tõendab, et isik tuleb Eesti Vabariiki töötamise eesmärgil;

2) õppimine. Eesti Vabariiki saabujal peab olema saabumise eesmärgi tõendamiseks kooli väljastatud tõend või kinnitus;

3) tervishoiuteenuse saamine. Eesti Vabariiki saabujal peab olema tervishoiuteenuse osutaja kinnitus, et isikul tuleb arstiabi saamiseks või muu tervishoiuteenuse saamiseks siseneda Eesti Vabariiki;

4) perekondlikud sündmused, sealhulgas abikaasa või muu perekonnaliikme külastamine, matused, pulmad, perekonnaliikme raske haigus või mõni muu edasilükkamatu perekondlik sündmus;

5) transiit. Transiidi all peetakse silmas olukorda, kus isikud läbivad kas Leedu Vabariiki, Soome Vabariiki või Läti Vabariiki, tulles mõnest muust riigist nende läbimise eesmärgil, et jõuda riiki, mis ei kuulu eelnimetatute hulka.

Samuti täpsustatakse korralduse sõnastust õigusselguse eesmärgil, et oleks selge, et eneseisolatsioonikohustusest on samaväärselt ning samadel eesmärkidel vabastatud ka isikud, kellel on Eesti kodakondsus, Eesti elamisluba või elamisõigus või kelle alaline elukoht rahvastikuregistri järgi on Eestis ning kes on viibinud enne riigipiiri ületust 14 päeva ka Eesti Vabariigis.

Korralduse punkti 1 alapunktiga 4 täiendatakse korraldust punktiga 4³, milles nähakse ette, et riigipiiri ületamise järgseid liikumisvabaduse piiranguid ei kohaldata haiguse tunnusteta isikute kohta, kelle elukoht on Eesti Vabariigis Valga või Läti Vabariigis Valka omavalitsusüksuse haldusterritooriumil ning kes ületavad Eesti Vabariigi ja Läti Vabariigi vahelist riigipiiri tingimusel, et isikud ei välju vastavalt Valga ja Valka omavalitsuste haldusterritooriumide piirest. Viimane tähendab, et Valga ja Valka elanikele kehtivad väljaspool nimetatud omavalitsusüksuste haldusterritooriumi tavapärased piirangud, mis kehtivad riiki sisenemisel. Näiteks korralduse punktis 4² kehtestatud piirang, mille kohaselt isik, kes on viimase 14 päeva jooksul viibinud Eesti Vabariigi, Leedu Vabariigi, Läti Vabariigi või Soome Vabariigi territooriumil ning saabunud vahetult Leedu Vabariigist, Läti Vabariigist või Soome Vabariigist Eesti Vabariiki ning nimetatud riikide viimase 14 päeva nakatumisnäitaja on suurem kui 50, saab Eestisse siseneda eneseisolatsioonikohutusega, kui saabumise eesmärk on töötamine, õppimine, tervishoiuteenuse saamine, perekondlikud sündmused või transiit.

Arvestades tihedaid väljakujunenud igapäevaseid suhteid Valga ja Valka omavalitsustes elavate isikute vahel, mh töötamisel, õppimisel, teenuste tarbimisel ning muudes igapäevaelu küsimustes, hõlbustatakse ettenähtud erandiga selliste inimeste piiriülest liikumist, kellel puuduvad haigussümptomid ja teadaolev kokkupuude nakkushaigega, ning võimaldatakse erandit muudest kehtivatest eneseisolatsioonikohustustest tingimusel, et isikud ei välju piiriülese liikumise raames vastavalt Valga või Valka omavalitsusüksuste haldusterritooriumidelt. Näiteks, kui nakatumisnäitaja on nii Läti Vabariigis kui ka Eesti Vabariigis üle 50, siis ei ole lubatud Valga linna elanikul Valgast (Eesti) kaugemale Läti Vabariiki liikuda kui Valka (Läti). Sama kehtib ka vastupidisel liikumisel – Valka linna elanikul ei ole lubatud Valkast (Läti) kaugemale Eesti Vabariiki liikuda kui Valga (Eesti). Kui nakatumisnäitaja on suurem kui 50, tohib Valga või Valka elanik Valgast ja Valkast kaugemale Eesti Vabariigis või Läti Vabariigis liikuda vaid korralduses toodud viiel juhul.

Muudatusega kehtestatud erand on põhjendatud, et lihtsustada väljakujunenud piiriülest liikumist ühtses majandusruumis. Majanduse toimimiseks ja inimestele maksimaalselt

tavapärase elukorralduse võimaldamiseks on vajalik, et Valga ja Valka elanikel säiliks võimalus minimaalsete mõistlike takistustega üle piiri tööl käia, osaleda haridusasutuste õppetöös, saada tervishoiuteenust, täita perekondlikke kohustusi jmt juhtudel, kus koroonaviirusega nakatumise näitajad suurenevad nii Eesti Vabariigis kui ka Läti Vabariigis. Ka ettenähtud erandi rakendamise järel võetakse riikides viiruse leviku tõkestamiseks asjakohaseid meetmeid, sealhulgas laialdane testimine, haigete isoleerimine jne.

Muudatusega kehtestatav erand on põhjendatud, kuna ei too endaga kaasa lisariski viiruse levikuks, kuna samaväärse erandi Valga ja Valka alalistele elanikele on teinud ka Läti Vabariik ning Valka maakonna viimase 14 päeva kumulatiivne COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 positiivsete testide arv 100 000 elaniku kohta on 0, ning Valga maakonna sama perioodi vastav suhtarv 10,64.

Oluline on, et inimesed rakendavad sel juhul tavapäraseid ettevaatusabinõusid nagu kätehügieen, füüsilise distantsi hoidmine ja vajaduse korral näomaski kasutamine.

Samaväärne erand Valga ja Valka alalistele elanikele sisaldub ka Läti Vabariigi ministrite kabineti määruses „Epidemioloogilised ohutusmeetmed COVID-19 haigust põhjustava nakkuse leviku piiramiseks“, mistõttu on praegu võimalik ühepoolselt Läti Vabariigis nimetatud erandit kasutada. Eesti Vabariigis samaväärse erandi kehtestamine tagab ühetaolise ja võrdse kohtlemise Valga ja Valka elanikele Eesti Vabariigis ja Läti Vabariigis. Läti Vabariigi üldine reegel eneseisolatsiooni kohustuse rakendamisel on, et saabumisel riiki keskmise või suure rahvatervise ohuga riikidest (ka transiidina) – see tähendab riigist, kus COVID-19 nakkusnäitaja ületab 25 juhtu 100 000 inimese kohta 14 päeva jooksul – peab Lätis jääma oma (alalisse) elukohta 10 päevaks eneseisolatsiooni. Erandid 10-päevasest eneseisolatsiooninõudest on: 1) isikute suhtes, kes ületavad Läti maismaapiiri iga päev töö või ametikohustuste täitmise eesmärgil, 2) lapsehoiuteenuse saamiseks või lasteaia käimiseks, 3) põhi-, kesk- ja kõrghariduse omandamisel vastavas haridusasutuses, samuti osalemiseks kunstija kultuuriharidusprogrammides, 4) alaealise õpilase või täiskasvanud erivajadusega õpilase saatmisel lapsehoidu, lasteaeda, kooli, 5) riigi transiidina läbimiseks, viibides riigis maksimaalselt 12 tundi ja ööbimiseta, 6) sugulaste hooldamiseks või matuste korraldamiseks või matusel osalemiseks, ning 7) arsti määratud tervishoiuteenuse saamiseks Lätis. Eespool nimetatud määruses on ka eraldi erand iga päev Läti Vabariigi ja Eesti Vabariigi maismaapiiri ületavate Valga ja Valka elanike suhtes, tingimusel, et isik ei lahku Valga ja Valka omavalitsuste haldusterritooriumide piirest.

Korralduse punktiga 2 nähakse ette korralduse jõustumine. Korraldus jõustub 12. oktoobril 2020. a. Seda põhjusel, et Eesti rakendab erandeid vastastikusel kokkuleppel Lätiga ning erandid üle riigipiiri liikumisel hakkavad sellel kuupäeval kehtima ka Läti Vabariigis. Samuti tuleb jõustada samal kuupäeval piiriületuse järgse eneseisolatsioonikohustuse kohaldamise piirmäära muudatus, et oleks tagatud õigusselgus ja piiriülese liikumise reeglistiku ühetaoline kohaldamine.

Korralduse punktiga 3 nähakse ette, et korraldus avaldatakse Riigi Teatajas ja veebilehel kriis.ee.

Viiruse leviku tõkestamise meetme nõuetekohaselt täitmata jätmisel rakendatakse korrakaitseaduse § 28 lõikes 2 või 3 nimetatud haldussunnivahendeid. Sunniraha maksimaalne suurus on korrakaitseaduse § 23 lõike 4 kohaselt 9600 eurot. Sunniraha, mille

eesmärk on kohustada korralduses kehtestatud nõudeid, meetmeid ja piiranguid järgima ning ära hoida viiruse levikut, võib määrata korduvalt.

Korraldust saab vaidlustada, esitades haldusmenetluse seaduses ette nähtud korras vaide Vabariigi Valitsusele 30 päeva jooksul arvates päevast, millal korraldusest teada saadi või oleks pidanud teada saama. Samuti saab korraldust vaidlustada, esitades halduskohtule kaebuse halduskohtumenetluse seadustikus ette nähtud korras 30 päeva jooksul arvates korralduse teatavaks tegemisest.